

คำสั่งกรมชลประทาน

ที่ 883 / 2532

เรื่อง การป้องกันและการแก้ไขการระบายน้ำที่มีคุณภาพต่ำ
ลงทางน้ำชลประทานและทางน้ำที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน
ในเขตพื้นที่โครงการชลประทาน

ตามนัยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2497 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2507 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 มาตรา 23 มาตรา 28 วรรคสอง และมาตรา 37 วรรคสอง ได้กำหนดหลักเกณฑ์ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างแก้ไข หรือต่อเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใด หรือทำการเพาะปลูก รุกกล้าทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน และห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยน้ำซึ่งทำให้เกิดพิษแก่น้ำธรรมชาติ หรือสารเคมีเป็นพิษลงในทางน้ำชลประทาน จนอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่เกษตรกรรม การบริโภค อุปโภค หรือสุขภาพอนามัย ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวงดังกล่าว

เนื่องด้วยประเทศกำลังพัฒนาจากเกษตรกรรมเป็นประเทศอุตสาหกรรมซึ่งเกิดการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม ที่จัดสรรเข้ามาในเขตพื้นที่โครงการชลประทานอย่างรวดเร็ว กิจการดังกล่าวทิ้งน้ำเน่าเสียหรือน้ำที่มีคุณภาพต่ำ ลงทางน้ำชลประทานหรือทางน้ำธรรมชาติที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อการเกษตรกรรมใหม่ การบริโภค อุปโภค และสุขภาพอนามัยของประชาชน ดังนั้นเพื่อป้องกันและแก้ไขในปัญหานี้ และให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวงดังกล่าว ให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การป้องกันและแก้ไขการระบายน้ำที่มีคุณภาพต่ำลงทางน้ำชลประทาน และทางน้ำที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทานในเขตพื้นที่โครงการชลประทานที่แนบท้ายคำสั่งนี้โดยเคร่งครัด

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2532 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2532

(ลงนาม) เล็ก จินดาสงวน

(นายเล็ก จินดาสงวน)

สำเนาถูกต้อง
นางปราณี พรหมประดิษฐ์
ชร.มด.

รองอธิบดีฝ่ายบำรุงรักษา ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมชลประทาน

หลักเกณฑ์การป้องกันและแก้ไขการระบายน้ำที่มีคุณภาพต่ำ
 ลงทางน้ำชลประทาน และทางน้ำที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทานในเขตพื้นที่โครงการชลประทาน

ตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2497 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2507 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 มาตรา 23 มาตรา 28 วรรคสอง และมาตรา 37 วรรคสอง และตามรายงานการประชุม เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2531 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2531 เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2532 และเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2532

โดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 และมติที่ประชุมตามรายงานการประชุมดังกล่าวข้างต้น กำหนดหลักเกณฑ์การป้องกัน และแก้ไขการระบายน้ำเสียลงทางน้ำชลประทาน หรือทางน้ำธรรมชาติที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน ดังนี้

1. การป้องกันการฝังท่อระบายน้ำ

1.1 ห้ามมิให้ปลูกสร้าง แก้ไขหรือเพิ่มเติมสิ่งก่อสร้าง หรือปลูกปักสิ่งใดรุกล้ำทางน้ำชลประทาน ชานคลอง เขตคันคลอง หรือเขตพนัง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายช่างชลประทาน

1.2 ห้ามมิให้กระทำการอันอาจทำให้น้ำในทางน้ำชลประทาน หรือทางน้ำธรรมชาติซึ่งต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทานเป็นอันตรายแก่การเกษตรกรรม การอุปโภค บริโภค หรือสุขภาพอนามัย

ในกรณีฝ่าฝืนซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 23 มาตรา 28 มีโทษตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2497 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2507 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2518 ให้นายช่างชลประทานหรือหัวหน้าโครงการหรือผู้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมชลประทาน แจ้งความดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืนฝังท่อระบายน้ำ หรือฝังท่อระบายน้ำเสียลงทางน้ำชลประทาน และบังคับให้หรือถอนท่อระบายน้ำออกไปให้พ้นเขตชลประทานทันที

2. การแก้ไขฝังท่อระบายน้ำลงคลอง การแก้ไขฝังท่อระบายน้ำเสียลงทางน้ำชลประทาน หรือทางน้ำธรรมชาติที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน แบ่งออกเป็น 3 กรณี คือ

2.1 ท่อระบายน้ำที่กรมชลประทานอนุญาต ให้ถือปฏิบัติดังนี้

2.1.1 ให้นายช่างชลประทานหรือหัวหน้าโครงการในเขตรับผิดชอบ สั่งการให้เจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบเป็นประจำ และรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้ง ถ้ามีการฝ่าฝืนผิดไปจากเงื่อนไขให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยเคร่งครัด ถ้ายังฝ่าฝืนให้ดำเนินการตาม พรบ.การชลประทานหลวง ทุกราย

2.1.2 ให้หัวหน้าโครงการในเขตรับผิดชอบ ตักตัวอย่างน้ำที่ปลายท่อระบายน้ำ นำมาให้กองวิจัยและทดลองวิเคราะห์ การตักตัวอย่างน้ำให้ทำโดยวิธีสุ่มตัวอย่างและกระทำให้เสร็จในวันเดียว

กันนั้น เมื่อได้ผลวิเคราะห์แล้วปรากฏว่าน้ำมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด ให้โครงการแจ้งผู้รับอนุญาตให้ระงับระบายน้ำลงคลอง จนกว่าจะทำระบบกำจัดน้ำเสียให้เป็นน้ำที่มีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนดก่อน โดยต้องแจ้งให้หัวหน้าโครงการ ฯ ทราบ เพื่อจะได้ไปตัดตัวอย่างน้ำมาวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง เมื่อถ้ามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดแล้ว จึงจะให้ปล่อยน้ำลงทางน้ำชลประทานได้

2.1.3 กรณีฝ่าฝืน ผู้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายช่างชลประทานหรือหัวหน้าโครงการ ให้มีหนังสือแจ้งยกเลิกสัญญาและให้รื้อถอนท่อระบายน้ำออกไปให้พื้นที่ชลประทานพร้อมกับแจ้งความดำเนินคดีตาม ข้อ 1.2 วรรคสอง ทุกสาย

2.2 ท่อระบายน้ำที่ฝังมาก่อนหลักเกณฑ์ฉบับนี้ ให้ถือปฏิบัติดังนี้

2.2.1 ให้โครงการในเขตรับผิดชอบ ทำการสำรวจท่อระบายน้ำที่ปล่อยลงทางน้ำชลประทาน หรือในทางน้ำธรรมชาติที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน ในกรณีโรงงานอุตสาหกรรม บริเวณที่จัดสรร ชุมชน และอื่น ๆ ลงในบัญชีตามในข้อ 4 และในขณะเดียวกัน ให้ตัดตัวอย่างน้ำจุดนั้น ๆ ส่งให้กองวิจัยและทดลองทำการวิเคราะห์

2.2.2 ให้โครงการ ฯ ทำหนังสือตามตัวอย่างที่กำหนดไว้ใน ข้อ 4 แจ้งให้ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่รับผิดชอบในกิจการ หรือผู้รับผิดชอบในชุมชนนั้น ๆ ยื่นคำขออนุญาตจากกรมชลประทานให้ถูกต้องเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงจะปล่อยน้ำที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดลงทางน้ำชลประทานได้ ทั้งนี้ให้รอผลการวิเคราะห์จากกองวิจัยและทดลอง เป็นข้อมูลการพิจารณาอนุญาต

2.2.3 ในกรณีที่ปรากฏผลวิเคราะห์จากกองวิจัยและทดลองแล้ว น้ำที่ปล่อยลงคลองมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ให้โครงการ ฯ มีหนังสือตามแบบฟอร์มในข้อ 4 แจ้งให้ผู้ประกอบการ หรือผู้รับผิดชอบในกิจการ หรือผู้รับผิดชอบในชุมชนนั้น ๆ ระงับการระบายน้ำเสียลงทางน้ำชลประทานโดยเด็ดขาด จนกว่าจะได้ดำเนินการแก้ไขให้เป็นน้ำที่มีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนดก่อน จึงจะรับพิจารณาการอนุญาตให้

2.2.4 ในกรณีฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหนังสือของโครงการ ฯ ให้โครงการ ฯ ดำเนินการตามข้อ 1.2 วรรคสอง ทันที

2.2.5 กรณีที่ฝังท่อระบายน้ำลงทางน้ำธรรมชาติที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน เมื่อโครงการ ฯ สำรวจและตัดตัวอย่างน้ำส่งให้กองวิจัยและทดลองทำการวิเคราะห์แล้ว ปรากฏผลน้ำที่ปล่อยลงคลองมีคุณภาพต่ำ หรือเน่าเสีย ให้โครงการ ฯ มีหนังสือแจ้งไปทางส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น จังหวัด อำเภอ หรือส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องให้ทราบ และขอให้ส่วนราชการนั้น ๆ พิจารณาแก้ไข ถ้าไม่ได้รับผลเท่าที่ควร ให้แจ้งกรมชลประทานทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการในระดับกรม ฯ ในขั้นต่อไป

3. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำที่ระบายลงทางน้ำชลประทาน หรือทางน้ำที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน น้ำที่ระบายจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่จัดสรร แหล่งชุมชนและอื่น ๆ ลงทางน้ำชลประทาน หรือทางน้ำธรรมชาติที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน จะต้องมีความมาตรฐานคุณภาพน้ำทั้งในทางน้ำชลประทานที่แนบท้ายนี้

4. การสำรวจสาเหตุทำให้น้ำในทางน้ำชลประทาน ทางน้ำธรรมชาติที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน ในเขตพื้นที่โครงการชลประทานเน่าเสีย ให้ดำเนินการดังนี้

4.1 ให้โครงการ ฯ ในเขตรับผิดชอบ ทำการสำรวจทางน้ำชลประทานทุกสายว่า แต่ละสายมีการฝังท่อระบายน้ำเสีย ฝังได้จำนวนเท่าใด ที่กิโลเมตรใด ท่อระบายน้ำเสียจุดนั้น ๆ ระบายน้ำเพื่ออิกการใด ปริมาณน้ำที่ระบายลงคลองเท่าใด ลงในบัญชีแนบท้ายนี้ (ปริมาณน้ำที่ระบายลงคลองให้ใส่ไว้ในช่องหมายเหตุ)

4.2 ให้โครงการ ฯ นำปริมาณน้ำเสียที่โครงการ ฯ สำรวจได้ในข้อ 4.1 มาเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำที่ส่งเข้าคลอง มีอัตราส่วนเท่าใด มีผลทำให้น้ำดีในคลองเปลี่ยนแปลงอย่างไร เป็นผลเสียอย่างไรต่อการเกษตรกรรม การอุปโภค บริโภค หรือสุขภาพอนามัย เพื่อเป็นข้อมูลในการชี้แจงผู้ร้องเรียน หรือชี้แจงในส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

แบบฟอร์มใช้ประกอบในการป้องกันและแก้ไขการระบายน้ำเสียลงทางน้ำชลประทาน และทางน้ำธรรมชาติที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทาน มีดังนี้

- แบบหนังสือของโครงการแจ้งให้ผู้ระบายน้ำยื่นคำขออนุญาต (จษ.)
- แบบหนังสือของโครงการแจ้งระงับการระบายน้ำเสีย (จษ.)
- บัญชีระบายน้ำลงทางน้ำชลประทาน (จษ.)

มาตรฐานการระบายน้ำลงทางน้ำชลประทานและทางน้ำที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทานในเขตพื้นที่โครงการชลประทาน		
ดัชนีคุณภาพน้ำ	หน่วย	ค่ามาตรฐาน(เกณฑ์กำหนดสูงสุด)
1. ความเป็นกรด-ด่าง (pH)	-	6.5-8.5
2. ความนำไฟฟ้า	ไมโครโมล/ซม.	2,000
3. ของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด (TDS)	มิลลิกรัม/ลิตร	1,300
4. บีโอดี (BOD ₅)	มิลลิกรัม/ลิตร	20
5. สารแขวนลอย (SS)	"	30
6. เพอร์มันแกนต (PV)	"	6.0
7. ซัลไฟด์คิดเทียบเป็นไฮโดรเจนซัลไฟด์ (Sulfide as H ₂ S)	"	1.0
8. ไซยาไนต์คิดเทียบเป็นไฮโดรเจนไซยาไนต์ (cyanide as HCN)	"	0.2
9. น้ำมันและไขมัน (Fat ,Oil and Grease)	"	5.0
10. ฟอรัลดีไฮด์ (formaldehyde)	"	1.0
11. ฟีนอลและ/หรือครีโซล (Phenol& Cresols)	"	1.0
12. คลอรีนอิสระ (Free chlorine)	"	1.0
13. ยาฆ่าแมลง	"	ไม่มีเลย
14. สารกัมมันตรังสี	"	ไม่มีเลย
15. สี และกลิ่น (Colour and Odour)	-	ไม่เป็นที่น่ารังเกียจ
16. น้ำมันทาร์ (Tar)	-	ไม่มีเลย
17. โลหะหนัก		
-สังกะสี(Zn)	มิลลิกรัม/ลิตร	5.0
-โครเมียม(Cr)	"	0.3
-อาร์เซนิก(As)	"	0.25
-ทองแดง(Cu)	"	1.0
-ปรอท(Hg)	"	0.005
-แคดเมียม(Cd)	"	0.03
-แบเรียม(Ba)	"	1.0
-แบเรียม(Ba)	"	0.02
-ซีลีเนียม(Se)	"	0.1
-ตะกั่ว(Pb)	"	0.2
-นิกเกิล(Ni)	"	0.5
-แมงกานีส(Mn)	"	

แหล่งที่มา คำสั่งกรมชลประทานที่ 883/2532 เรื่อง การป้องกันและการแก้ไขการระบายน้ำทิ้งที่มีคุณภาพ
: ต่ำลง
ทางน้ำชลประทาน และทางน้ำที่ต่อเชื่อมกับทางน้ำชลประทานในเขตพื้นที่โครงการ
ชลประทานลงวันที่ 19 ธันวาคม 2532